

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชรในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนปฏิบัติการศึกษา และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน

2.2 ด้านกระบวนการดำเนินงาน

2.3 ด้านผลในการดำเนินงาน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

		N=284	
รายการ		ความถี่	ร้อยละ
เพศ			
ชาย		99	34.9
หญิง		185	65.1
อายุ			
ต่ำกว่า 30 ปี		41	14.4
31 - 40 ปี		155	54.6
41 - 50 ปี		77	27.1
50 ปีขึ้นไป		11	3.9
วุฒิสูงสุดทางการศึกษา			
ต่ำกว่าปริญญาตรี		19	6.7
ปริญญาตรี		255	89.8
ปริญญาโท		10	3.5
ประสบการณ์ในการสอน			
1 - 5 ปี		55	19.4
6 - 10 ปี		41	14.4
11 - 15 ปี		35	12.3
16 - 20 ปี		84	29.6
21 - 25 ปี		49	17.3
20 ปีขึ้นไป		20	7.0
จำนวนคาบที่สอน/สัปดาห์			
ต่ำกว่า 10 คาบ		4	1.4
11 - 15 คาบ		23	8.1
16 - 20 คาบ		40	14.1

ตาราง 1 (ต่อ)		N=284	
รายการ		ความถี่	ร้อยละ
21 - 25 คาบ		71	25.0
26 - 30 คาบ		77	27.1
มากกว่า 30 คาบ		69	24.3

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา ประมาณ 2 ใน 3 เป็นเพศหญิง และเกินกว่าครึ่งหนึ่งมีอายุระหว่าง 31-40 ปี รองลงมาคือ อายุระหว่าง 41-50 ปี ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ครูผู้สอนประมาณ 1 ใน 3 มีประสบการณ์ในการสอนในช่วง 16 - 20 ปี รองลงมาคือ 1-5 ปี และครูผู้สอนประมาณ 1 ใน 4 มีจำนวนคาบในการสอน 26-30 คาบ/สัปดาห์ รองลงมาคือ 21 -25 คาบ/สัปดาห์

ส่วนข้อมูลทั่วไปของผู้ให้การสัมภาษณ์ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาทั้ง 12 โรงเรียนเป็นเพศชาย มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี 6 คน และปริญญาโท 6 คน ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน 8 คน รองลงมาคือ ตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ 4 คน และ ผู้บริหารจำนวน 6 คน มีประสบการณ์ในการบริหาร 10 - 19 ปี รองลงมาคือ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน และต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

2.1 ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน

ตาราง 2 การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ครูและบุคลากร

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
ส่งเข้าร่วมประชุม อบรมสัมมนา	188	66.1
ให้ศึกษาจากเอกสารด้วยตนเอง	59	20.8
ขอคำแนะนำจากศึกษานิเทศก์	3	1.1
พาไปศึกษาดูงาน	3	1.1
ให้ปรึกษากับครูภายในโรงเรียน/กลุ่มโรงเรียน	31	10.9

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนปฏิรูปการศึกษา ประมาณ 2 ใน 3 มีวิธีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ครูและบุคลากรในการดำเนินงานปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยการส่งเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา รองลงมาคือ ให้ศึกษาจากเอกสารด้วยตนเอง และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน พบว่า โรงเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูและบุคลากรโดยการส่งเข้าไปร่วมอบรม สัมมนา ในระดับอำเภอ และจังหวัด

ตาราง 3 การพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียน

		N=284	
รายการ	ความถี่	ร้อยละ	
การจัดทำแผนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้	121	42.6	
การผลิตสื่อการเรียนการสอน	8	2.8	
การใช้สื่อและนวัตกรรม	11	3.9	
การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	4	1.4	
การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	34	12.0	
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	106	37.3	

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนและบุคลากร 2 ใน 5 ได้รับการพัฒนาในเรื่อง การจัด
 ทำแผน การเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น
 ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ตามลำดับ

และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า ทุกโรงเรียนได้พัฒนาครูผู้สอนในเรื่องนโยบายการปฏิรูป
 การศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ และการวัดและประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน ตาม
 ลำดับ

ตาราง 4 การแก้ปัญหากรณีที่บุคลากรไม่เพียงพอ

N=284		
รายการ	ความถี่	ร้อยละ
จ้างครูช่วยสอนในรายวิชาที่ขาดแคลน และมีความสำคัญจำเป็น	116	40.8
ใช้บุคลากรในท้องถิ่นช่วยในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา อาชีพหรือรายวิชาอื่น ๆ	55	19.4
ใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และนวัตกรรมที่ทันสมัยในการจัดการเรียน การสอน	62	21.8
ใช้ระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม อื่น ๆ	15	5.3
- ให้ครูหมุนเวียนกันสอนตามความถนัดและความสามารถ	11	3.9
- ไม่ขาดแคลนครู และบุคลากร	25	8.8

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนประมาณ 2 ใน 5 ระบุว่า ในการแก้ปัญหาในกรณีที่ครูและบุคลากรไม่เพียงพอโดยการจ้างครูช่วยสอนในรายวิชาที่ขาดแคลน และมีความสำคัญจำเป็น รองลงมาคือใช้สื่อ วัสดุ/อุปกรณ์ และนวัตกรรมที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอนและใช้บุคลากรในท้องถิ่นช่วยในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอาชีพ หรือรายวิชาอื่น ๆ ตามลำดับ

และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า 6 ใน 12 โรงเรียน แก้ปัญหาในกรณีที่ครูและบุคลากรไม่เพียงพอโดยการจ้างครูอัตราจ้าง รองลงมาคือ ใช้บุคลากรที่มีอยู่หมุนเวียนกันสอนและใช้วิทยากรในท้องถิ่นในการสอนรายวิชาอาชีพ เช่น ช่างไม้ ช่างปูน ช่างยนต์และงานเกษตร เป็นต้น

ตาราง 5 สภาพของวัสดุ อุปกรณ์ในโรงเรียน

N=284

รายการ	ระดับคุณภาพ						ไม่มี	
	3		2		1			
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ประเภทสิ่งพิมพ์								
คู่มือครู	185	65.2	83	29.2	16	5.6	-	-
หนังสือเรียน	173	60.9	100	35.2	11	3.9	-	-
วารสาร	72	25.4	159	56.0	53	18.7	-	-
เอกสารเกี่ยวกับการ ปฏิรูปการศึกษา	120	42.3	133	46.8	31	10.9	-	-
เอกสารประกอบ การสอน	123	43.3	131	46.1	30	10.6	-	-
ประเภทไม่ใช่สิ่งพิมพ์								
แถบบันทึกภาพ	68	23.9	143	50.4	73	25.7	-	-
แถบบันทึกเสียง	80	28.2	135	47.5	69	24.3	-	-
สไลด์	61	21.5	134	47.2	64	22.5	25	8.8
เครื่องฉายประเภทต่าง ๆ	85	29.9	116	40.8	59	20.8	24	8.5
โทรทัศน์	193	68.0	79	27.8	12	4.2	-	-
เครื่องเล่นเทป	149	52.5	84	29.6	51	18.0	-	-
คอมพิวเตอร์	195	68.7	70	24.6	19	6.7	-	-
เครื่องมือวิทยาศาสตร์	192	67.6	81	28.5	11	3.9	-	-
อุปกรณ์ห้องปฏิบัติการ ทางภาษา	201	70.8	69	24.3	14	4.9	-	-
เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ เกี่ยวกับงานอาชีพ	85	29.9	144	50.7	55	19.4	-	-

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า วัสดุอุปกรณ์ประเภทสิ่งพิมพ์นั้น คู่มือครู และหนังสือเรียนมีสภาพดี ตรงตามความต้องการในการใช้งาน ส่วนประเภทวารสาร เอกสารประกอบการสอนและเอกสารเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษามีสภาพดี แต่ไม่ตรงกับความต้องการในการใช้งาน สำหรับเอกสารประเภทที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ วัสดุ อุปกรณ์เครื่องหนึ่งมีสภาพดีตรงกับความต้องการในการใช้งาน ประกอบด้วย โทรทัศน์ เครื่องเล่นเทป คอมพิวเตอร์ เครื่องมือวิทยาศาสตร์และอุปกรณ์ห้องปฏิบัติการทางภาษา และอีกเครื่องหนึ่งมีสภาพดีแต่ไม่ตรงกับความต้องการในการใช้งาน ได้แก่ แถบบันทึกภาพ แถบบันทึกเสียง สไลด์ เครื่องฉายประเภทต่าง ๆ และเครื่องมือและอุปกรณ์ในการศึกษางานอาชีพ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า ทุกโรงเรียนได้รับจัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา จากหน่วยงานต้นสังกัด วัสดุอุปกรณ์ที่ทุกโรงเรียนได้รับ คือ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ และอุปกรณ์สำหรับห้องปฏิบัติการทางภาษา ซึ่งผู้บริหารระบุว่า มีสภาพดีสามารถใช้งานได้ แต่มีจำนวนน้อยเกินไป ไม่เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน

ตาราง 6 สภาพอาคารสถานที่ และบริเวณโรงเรียน

รายการ	ระดับคุณภาพ						ไม่มี	
	3		2		1			
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
อาคารเรียนและห้องเรียน	96	33.8	167	58.8	21	7.4	-	-
ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ								
-ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์	99	34.9	131	46.1	29	10.2	25	8.8
-ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์	146	51.4	129	45.4	9	3.2	-	-
-ห้องปฏิบัติการทางภาษา	145	51.1	126	44.3	13	4.6	-	-
องค์ประกอบ								
-หอประชุม	56	19.7	151	53.2	77	27.1	-	-
-ห้องสมุด	45	15.8	142	50.0	97	34.2	-	-
-โรงอาหาร	12	4.2	65	22.9	177	62.3	30	10.6
-โรงฝึกงานอาชีพ	7	2.5	79	27.1	155	54.6	45	15.8

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า อาคารเรียนและห้องเรียนมีสภาพดี สามารถใช้งานได้ ส่วนห้องปฏิบัติการต่าง ๆ นั้น ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ มีสภาพดี สามารถใช้งานได้ ส่วนห้องปฏิบัติการทางภาษาและห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ มีสภาพดีและใช้งานได้ดี เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน ส่วนอาคารประกอบ ห้องสมุดมีสภาพดี ใช้งานได้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร 9 ใน 12 โรงเรียนมีจำนวนห้องเรียน และอาคารเรียนเพียงพอและมีสภาพใช้งานได้ดี และมีห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เพียงพอแต่จำนวนอุปกรณ์ที่ได้รับในห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา 10 ใน 12 โรงเรียนระบุว่า มีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและมีโรงเรียนบางส่วนที่ยังขาดห้องคอมพิวเตอร์ และห้องสมุดในการสนับสนุนการเรียนการสอน

และจากการสังเกตการสอน สภาพของห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ โดยทั่วไปจัดคล้ายกัน คือ มีการจัดและตกแต่ง เช่น การจัดทำป้ายนิเทศ การจัดมุมประสบการณ์ การจัดแสดงสื่อ อุปกรณ์ เป็นต้น ห้องเรียนทุกโรงเรียนเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ส่วนห้องปฏิบัติการต่าง ๆ นั้น ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์มีอุปกรณ์เพียงพอต่อการใช้งาน ส่วนห้องปฏิบัติการทางภาษาและห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ทุกโรงเรียนมีวัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนและบางโรงเรียนไม่มี ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และห้องเรียนห้องปฏิบัติการต่าง ๆ มีความสะอาด เป็นระเบียบเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

ตาราง 7 การได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณของโรงเรียน

รายการ	ความถี่	N=284
		ร้อยละ
องค์กรเอกชน	30	10.6
สมาคม ชมรม ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน	23	8.1
การบริหารจัดการของชุมชน มูลนิธิต่าง ๆ	74	26.1
องค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น อบต. อบจ.	38	13.4
เงินจากรายได้ของโรงเรียน	119	41.9

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า นอกจากงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดแล้ว โรงเรียนมีงบประมาณจากเงินรายได้ของโรงเรียน และการบริจาคของชุมชน มูลนิธิต่าง ๆ ตามลำดับ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า นอกจากงบประมาณจากส่วนราชการที่ได้รับจัดสรรแล้ว โรงเรียน 9 ใน 12 โรงเรียน ได้จากการหารรายได้ของโรงเรียน เช่น การจัดงานประจำปี ร้องลงมา คือ ได้รับการสนับสนุนจากชุมชน เช่น เงินบริจาค เงินจากการจัดผ้าป่า เป็นต้น

ตาราง 8 การนำงบประมาณไปใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน

N=284		
รายการ	ความถี่	ร้อยละ
การทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน	153	53.9
การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	7	2.5
การผลิตสื่อการเรียนการสอน	42	14.8
การจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัย	61	21.5
การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	12	4.2
ค่าจ้าง/ค่าตอบแทนครู หรือวิทยากรในท้องถิ่น	6	2.1
การพัฒนาครูและบุคลากร	3	1.1

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนนำงบประมาณไปใช้ในการทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัย และการผลิตสื่อการเรียนการสอนตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนจัดสรรงบประมาณให้ครูในการสนับสนุนการเรียนการสอน เช่น ใช้ตกแต่งห้องเรียน จัดซื้อ จัดหาสื่อการสอน และจัดซื้อวัสดุในการจัดทำเอกสารการสอน เป็นต้น ส่วนงบประมาณที่ได้จากการบริจาคจะนำไปใช้ในการพัฒนาอาคารสถานที่และปรับปรุงสภาพภายในโรงเรียน

2.2 ด้านกระบวนการดำเนินงาน

ตาราง 9 การดำเนินการพัฒนาหลักสูตร

N=284		
รายการ	ความถี่	ร้อยละ
ปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับท้องถิ่น	117	41.2
ปรับกิจกรรมการเรียนการสอน	121	42.6
ปรับสื่อการเรียนการสอน	12	4.2
จัดทำสื่อเพิ่มเติมในส่วนที่สอดคล้องกับท้องถิ่น	9	3.2
จัดทำรายวิชาใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	15	5.3
ไม่ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	10	3.5

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรโดยการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน และปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ตามลำดับ และบางส่วนที่ไม่ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร จะเห็นได้ว่า 7 ใน 12 โรงเรียน ได้มีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรในวิชา กพอ. (งานเลือก) ที่สอดคล้องกับท้องถิ่น และ 5 ใน 12 โรงเรียนดำเนินการเปิดสอนรายวิชาเลือกในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เช่น งานช่าง ได้แก่ ช่างยนต์ ช่างเชื่อม ช่างปูน ฯลฯ และงานเกษตร ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ การเกษตรเพื่อโครงการอาหารกลางวัน เป็นต้น

ตาราง 10 การมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตร

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
ร่วมวางแผน กำหนดนโยบายของโรงเรียน	121	42.6
ร่วมกำหนดหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น	25	8.8
เป็นแหล่งวิทยากรในการจัดการเรียนการสอน	37	13.0
เป็นแหล่งสนับสนุนงบประมาณ	35	12.3
เป็นวิทยากรพิเศษในรายวิชาที่ขาดแคลน	51	18.0
ร่วมกำหนดบทเรียน	1	0.4
อื่น ๆ		
- ไม่มีส่วนร่วม	14	4.9

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า ส่วนใหญ่ให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร โดยร่วมวางแผน กำหนดนโยบายของโรงเรียน รองลงมาคือ เป็นวิทยากรพิเศษในรายวิชาที่ขาดแคลน เป็นแหล่งวิทยากรในการจัดการเรียนการสอน เป็นแหล่งสนับสนุนงบประมาณ และมีบางส่วนที่ท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร 6 ใน 12 โรงเรียนได้ใช้วิทยากรในท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน ในรายวิชาอาชีพ เช่น อาชีพเกษตร งานช่างแขนงต่าง ๆ งานทอผ้า และดนตรีไทย เป็นต้น และ 5 ใน 12 โรงเรียนใช้แหล่งวิทยากรในท้องถิ่นสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น เป็นแหล่งฝึกงานช่างต่าง ๆ ใช้ศึกษาค้นคว้าในด้านงานเกษตร เช่น เป็นสถานที่ให้นักเรียนศึกษาดูงาน การทำไร่สวนผสม สวนผลไม้ เป็นต้น

ตาราง 11 การวิเคราะห์หลักสูตรในการวางแผนการสอน

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
วิเคราะห์ด้วยตนเอง	96	33.8
ประชุมปฏิบัติการร่วมกับครูในระดับชั้นเดียวกัน	63	22.3
ประชุมปฏิบัติการร่วมกับครูในกลุ่มโรงเรียน	62	21.8
ประชุมปฏิบัติการร่วมกับครูระดับอำเภอ/จังหวัด	45	15.8
ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและทดลองฝึกการวิเคราะห์	18	6.3

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่วิเคราะห์หลักสูตรด้วยตนเอง รองลงมาคือ ประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับครูในระดับชั้นเดียวกัน และประชุมปฏิบัติการร่วมกับครูในกลุ่มโรงเรียนตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า ทุกโรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอนครบทุกคน และ 7 ใน 12 โรงเรียนให้ครูในระดับชั้นเดียวกันร่วมมือกันในการวางแผนการสอน มีเพียงบางส่วนที่ส่งครูเข้าร่วมประชุมปฏิบัติการในการจัดทำแผนการสอนในระดับกลุ่ม และระดับอำเภอ แล้วนำมาใช้ในโรงเรียน

รายการ	ลำดับการเลือก										หมายเหตุ
	1		2		3		4		5	รวม	
	ความถี่	น้ำหนัก	ความถี่	น้ำหนัก	ความถี่	น้ำหนัก	ความถี่	น้ำหนัก			
ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างความรู้ใหม่ ให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานอย่างเป็นระบบ ให้ผู้เรียนได้รู้ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้และประสบการณ์ ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน ให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ให้ผู้เรียนมีสุขภาพกายและจิตที่ดี รู้จักใช้เหตุผลในการเลือกดำเนินชีวิต	91	455	35	140	20	60	28	56	36	747	
	22	110	51	204	46	138	39	78	24	554	
	62	310	60	240	59	177	25	50	31	808	
	43	215	58	232	45	135	65	130	36	748	
	29	145	30	120	51	153	44	88	57	563	
	19	95	35	140	43	129	54	108	55	527	
18	90	15	60	20	60	29	58	45	313		

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า การกำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนให้ความสำคัญ 5 อันดับแรก คือ 1) ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็น ผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน 2) ให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้ และประสบการณ์ให้สอดคล้องกับชีวิต ประจำวัน 3) ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างความรู้ใหม่ 4) ให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และ 5) ให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานอย่างเป็นระบบ

ตาราง 13 การพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการปรับปรุงการศึกษา

รายการ	ลำดับการเลือก										น้ำหนัก รวม
	1		2		3		4		5		
	ความถี่	น้ำหนัก	ความถี่	น้ำหนัก	ความถี่	น้ำหนัก	ความถี่	น้ำหนัก	ความถี่	น้ำหนัก	
จัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนที่หลากหลายทั้งรูปแบบและเนื้อหา จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยใช้บุคลากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน จัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมหลากหลายที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจและความถนัด จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากการทดลองปฏิบัติและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม	93	465	31	124	27	81	29	58	32	32	760
	21	105	47	188	28	84	29	58	46	46	481
	33	165	47	188	50	150	37	74	36	36	613
	23	115	47	188	35	105	63	126	24	24	558
	66	330	49	196	68	204	42	84	34	34	848

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาการเรียนการสอนครูผู้สอนให้ความสำคัญ 5 อันดับแรก คือ 1) จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จากการทดลองปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม 2) จัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนที่หลากหลายทั้งรูปแบบและเนื้อหา 3) จัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมหลากหลายที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจและความถนัด 4) จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ และ 5) จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการทำงานของผู้เรียน

และในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากการสังเกตการสอนพบว่า ในการสอนในห้องเรียนนั้น ครูผู้สอนเลือกใช้วิธีสอนตามลำดับดังนี้ ใช้การสอนแบบบรรยาย การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม และให้นักเรียนศึกษาจากหนังสือเรียนและหนังสือในห้องสมุด ครูยังคงมีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีโอกาสดำเนินปฏิบัติน้อย

ส่วนการจัดการเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการต่าง ๆ พบว่า ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์จะใช้สอนเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้และการใช้งานคอมพิวเตอร์ ไม่ได้ถูกนำไปใช้เป็นสื่อในการสอนในรายวิชาอื่นๆ ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการทางภาษา ครูผู้สอนใช้เป็นสื่อการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษ และภาษาไทย โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาจากโปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ และการจัดการเรียนการสอนในห้องวิทยาศาสตร์ ส่วนใหญ่จะใช้สอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้เป็นห้องเรียนและห้องทดลองไปพร้อมกันด้วย สำหรับการจัดการเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการนั้น ครูผู้สอนมีบทบาทน้อยลงทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือ แนะนำ ให้นักเรียนสามารถเรียนรู้จากสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่มีอยู่ นักเรียนจึงเป็นผู้ปฏิบัติมากขึ้นในการเรียนการสอน

ตาราง 14 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

N=284

รายการ	ลำดับที่เลือก						น้ำหนัก รวม
	3		2		1		
	ความถี่	น้ำหนัก	ความถี่	น้ำหนัก	ความถี่	น้ำหนัก	
ให้เรียนรู้จากการค้นคว้าด้วยตนเอง							
จากหนังสือ วารสาร เอกสารต่าง ๆ	84	252	50	100	63	63	415
ให้เรียนรู้จากการทำโครงการ	15	45	21	42	20	20	107
ให้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในห้อง							
ปฏิบัติการต่าง ๆ	64	192	62	124	59	59	375
ให้เรียนรู้โดยใช้วิธีการนักศึกษา	12	36	14	28	14	14	78
ให้เรียนรู้โดยใช้ธรรมชาติ และ							
สิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ	40	120	56	112	43	43	275
ให้เรียนรู้จากสื่อการเรียนการสอนที่							
ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	66	198	80	160	62	62	420
พาไปศึกษาดูงานนอกสถานที่	3	9	6	12	18	18	39

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนเลือกวิธีการ 3 อันดับ คือ 1) ให้เรียนรู้จากสื่อการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง 2) ให้เรียนรู้จากการค้นคว้าด้วยตนเองจากหนังสือ วารสาร เอกสารต่าง ๆ และ 3) ให้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในห้องปฏิบัติการต่าง ๆ

จากการสังเกตการสอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง กิจกรรมการเรียนการสอนที่สังเกตพบคือ ครูยังเป็นผู้อธิบายเนื้อหาให้นักเรียนฟัง นักเรียนศึกษาจากหนังสือเรียนและตอบคำถาม ศึกษาตัวอย่างหรือฟังครูอธิบายแล้วทำแบบฝึกหัด

ตาราง 15 การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
จัดสถานการณ์จำลองการแก้ปัญหาของผู้เรียนและชุมชน	59	20.8
ให้แก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน	112	39.4
ให้จัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ	16	5.6
ให้มีโอกาสฝึกงานเพื่อเพิ่มทักษะวิชาชีพจากสถานประกอบการจริง	58	20.4
ให้เขียนรายงานเชิงวิเคราะห์ วิจัย และเสนอแนะการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	39	13.7

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนประมาณ 1 ใน 3 จัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ โดยให้แก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน รองลงมา คือ จัดสถานการณ์จำลองการแก้ปัญหาของผู้เรียนและชุมชนและให้นักเรียนมีโอกาฝึกงานเพื่อเพิ่มทักษะวิชาชีพจากสถานประกอบการจริง ตามลำดับ

ตาราง 16 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างความรู้ใหม่
N=284

รายการ	ลำดับที่เลือก						น้ำหนัก รวม
	3		2		1		
	ความถี่	น้ำหนัก	ความถี่	น้ำหนัก	ความถี่	น้ำหนัก	
จัดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้นักเรียนได้ใช้ความคิด วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้เอง	42	126	37	74	44	44	244
จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้พบและสรุปความรู้เองจากการค้นคว้า ทดลองและปฏิบัติ	41	123	64	128	51	51	302
ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์ที่มีความหมายทั้งในและนอกห้องเรียน	26	69	27	54	45	45	168
จัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่มให้นักเรียนรวมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ	95	285	62	124	50	50	459
ใช้คำถามที่ท้าทายให้นักเรียนได้ใช้ความคิดสม่ำเสมอ	19	57	35	70	28	28	155
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการวางแผน ปฏิบัติตามแผน และประเมินการทำงานของตนเองและกลุ่ม	64	192	59	118	66	66	376

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า ในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างความรู้ใหม่ ครูผู้สอนเลือกวิธีการ 3 อันดับแรก คือ 1) จัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่มให้นักเรียนร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ 2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการวางแผน ปฏิบัติตามแผน และประเมินการทำงานของตนเองและกลุ่ม และ 3) จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้พบและสรุปความรู้จากการค้นคว้า ทดลอง และปฏิบัติ ตามลำดับ

และจากการสังเกตการสอน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิด เนื่องจากยังคงเน้นการสอนเนื้อหาตามหนังสือเรียนและการให้นักเรียนทำตามสิ่งที่ครูคิดและวางแผนไว้ นักเรียนจึงไม่ได้คิดเอง และในการค้นคว้าหาความรู้ที่สังเกตพบ จะเป็นเพียงการให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการเรียนรู้เท่านั้น

ตาราง 17 การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางภาษา

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
เน้นการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยแบบ มปภ.	160	56.3
ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในทุกระดับชั้น	41	14.4
เน้นการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	24	8.5
ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาในการจัดการเรียนการสอนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	59	20.8

จากตาราง 17 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนเกินครึ่งจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษา โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย แบบ มปภ. รองลงมาคือ ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาในการจัดการเรียนการสอนทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในทุกระดับชั้น ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ทุกโรงเรียนส่งเสริมการสอน มปภ. ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเริ่มสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 และส่งเสริมการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษา

ตาราง 18 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ

N=284		
รายการ	ความถี่	ร้อยละ
เลือกเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของชุมชน	43	15.1
จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาและปฏิบัติจริงในการค้นคว้าหาความรู้จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	70	24.6
ส่งเสริมการแสวงหาความรู้เองจากธรรมชาติและสภาพแวดล้อมในรูปแบบของโครงการต่าง ๆ	23	8.1
จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมในเชิงอนุรักษ์ เช่น การปลูกป่า การใช้วัสดุที่ไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	38	13.4
ให้นักเรียนจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3	1.1
สอนสอดแทรกในทุกรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	107	37.7

จากตาราง 18 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนประมาณ 1 ใน 3 จัดการเรียนการสอนโดยใช้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ ด้วยการสอดแทรกในทุกรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาและปฏิบัติจริงในการค้นคว้าหาความรู้จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเลือกเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของชุมชนตามลำดับ

ตาราง 19 การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
จัดสอนในรายวิชา สปช.	19	6.7
จัดสอนแทรกในทุกกลุ่มประสบการณ์	92	32.4
สอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่มเพื่อฝึกการเป็นผู้นำ ตลอดจน		
การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	70	24.6
ใช้รูปแบบการสอนแบบจำลองสถานการณ์ที่สอดคล้องกับ		
ความเป็นจริง เช่น การจำลองการเลือกตั้ง จำลองการบริหาร		
งานหน่วยปกครองท้องถิ่น ฯลฯ	25	8.8
ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน	78	27.5

จากตาราง 19 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนประมาณ 1 ใน 3 จัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยจัดสอนแทรกในทุกกลุ่มประสบการณ์ รองลงมาคือ ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน และสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่มเพื่อฝึกการเป็นผู้นำผู้ตาม ตลอดจนการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารทุกโรงเรียนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยโดยการสอนสอดแทรกในรายวิชาต่างๆ และมีการจัดทำโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมและแสดงออกตามวิถีทางประชาธิปไตย

ตาราง 20 หลักการในการเลือกใช้สื่อ อุปกรณ์ และนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน	168	59.2
ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้โดยการปฏิบัติจริง	66	23.2
เหมาะสมกับความรู้ และความสามารถของผู้เรียน	21	7.4
ทันสมัย ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน	4	1.4
เหมาะสมกับสถานการณ์การเรียนการสอน	8	2.8
ผู้สอนมีความถนัดและมีความชำนาญในการใช้	17	6.0

จากตาราง 20 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนประมาณ 3 ใน 5 มีหลักการในการเลือกใช้สื่อ อุปกรณ์ และนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน โดยให้สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมาคือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้โดยการปฏิบัติจริง และให้เหมาะสมกับความรู้ และความสามารถของผู้เรียน ตามลำดับ

และในการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากการสังเกตการสอน พบว่า สื่อ วัสดุ ที่ครูใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วย อุปกรณ์การสอนในห้องปฏิบัติการทางภาษา และห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ที่ให้นักเรียนได้ศึกษาและปฏิบัติจริงในการเรียนรู้ ส่วนสื่อ อุปกรณ์ประเภทอื่น ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ วิดีทัศน์ เครื่องเล่นเทป ฯลฯ ที่มีอยู่ ไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากครูส่วนใหญ่ใช้เอกสาร และหนังสือเรียนเป็นสื่อหลักในการจัดการเรียนการสอน

ตาราง 21 การใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาในการจัดการเรียนการสอน

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
ใช้สอนวิชาภาษาอังกฤษโดยจัดให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาอังกฤษจากสำเนียงของเจ้าของภาษา	151	53.2
ใช้สอนวิชาภาษาไทยโดยจัดให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการฟัง พูดภาษาไทยให้ดีขึ้นกว่าเดิม	58	20.4
ให้นักเรียนศึกษาจากแผ่น CD-ROM, CD Movie และ CD เพลง	64	22.5
ใช้ในการสอนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ ในกลุ่ม สสน.	4	1.4
ใช้ในการสอนภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ในกลุ่ม สปข.	-	-
ไม่ได้รับการส่งเสริมให้ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	7	2.5

จากตาราง 21 แสดงให้เห็นว่า การใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนเกินครึ่งหนึ่ง ใช้สอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยจัดให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาอังกฤษจากสำเนียงของเจ้าของภาษา รองลงมาคือ ให้นักเรียนศึกษาจากแผ่น CD-ROM, CD Movie และ CD เพลง และใช้สอนภาษาไทย โดยจัดให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการฟัง พูด ภาษาไทย ให้ดีขึ้นกว่าเดิม ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ทุกโรงเรียนส่งเสริมให้ครูและบุคลากรใช้ห้องปฏิบัติการทาง ภาษา โดยจัดให้มีครูรับผิดชอบ มีการจัดทำตารางการใช้เพื่อให้นักเรียนทุกชั้นมีโอกาสได้ใช้สอนใน รายวิชาภาษาอังกฤษทุกระดับชั้น และวิชาภาษาไทย

จากการสังเกต พบว่า ทุกโรงเรียนมีห้องปฏิบัติการทางภาษา มีการจัดตารางการใช้งานให้ นักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 และมีมัธยมศึกษาตอนต้น ได้หมุนเวียนกันใช้ โดยให้นักเรียนฝึก ทักษะทางภาษาในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ในการสอนวิชาภาษาอังกฤษและภาษาไทยด้วยตนเอง จากโปรแกรมสำเร็จรูปในแผ่น CD-ROM และมีครูเป็นผู้ควบคุม ดูแล

ตาราง 22 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

N=284		
รายการ	ความถี่	ร้อยละ
ใช้สอนวิชาการเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์โดยตรง เช่น การเปิด-ปิด การดูแลรักษา การใช้คำสั่งพื้นฐานของ Dos หรือ Windows	170	59.9
ใช้สอนโปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ	47	16.5
ใช้เป็นสื่อการสอนวิชาการต่าง ๆ ด้วยบทเรียนโปรแกรม	19	6.7
ใช้เป็นห้องศึกษาค้นคว้ารายการความรู้ต่าง ๆ ที่ได้บันทึกไว้ในแผ่น CD-Rom	21	7.4
ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจาก Internet	-	-
อื่น ๆ		
- ไม่มีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์	27	9.5

จากตาราง 22 แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ โรงเรียนปฏิรูปการศึกษา ประมาณ 3 ใน 5 ใช้สอนวิชาการเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์โดยตรง เช่น การเปิด-ปิด เครื่อง การดูแลรักษา การใช้คำสั่งพื้นฐานของ Dos หรือ Window รองลงมาคือ ใช้สอนโปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ และบางโรงเรียนไม่มีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ทุกโรงเรียนส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ในการจัดการเรียนการสอน โดยการส่งครูไปอบรมเพื่อความรู้ความเข้าใจ มีการจัดทำตารางการใช้ เป็นต้น มีเพียง 2 ใน 12 โรงเรียน ที่ไม่มีห้องคอมพิวเตอร์ จึงไม่ได้ส่งเสริมให้ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

และจากการสังเกตการสอน พบว่า การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์นั้น ส่วนใหญ่ใช้ในการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้สอนวิชาความรู้พื้นฐานทางคอมพิวเตอร์เท่านั้น ไม่ได้นำมาใช้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ ที่สามารถนำคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นสื่อการสอนได้

ตาราง 23 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
ใช้สอนวิทยาศาสตร์ในการทดลองฝึกปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์	222	78.2
ใช้สอนวิชาอื่น ๆ เหมือนห้องเรียนปกติ	21	7.4
ใช้เป็นห้องดูแถบบันทึกภาพ สไลด์ ประกอบบทเรียนต่าง ๆ	10	3.5
ใช้เป็นห้องเสนอผลงานทางวิทยาศาสตร์และวิชาอื่น ๆ	10	3.5
ใช้เป็นห้องจัดนิทรรศการผลงานนักเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และวิชาอื่น ๆ	5	1.8
ใช้เป็นห้องศึกษาค้นคว้านอกเวลาเรียน	6	2.1
ใช้เป็นห้องค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ ทางวิทยาศาสตร์ เช่น การทำโครงการทางวิทยาศาสตร์	10	3.5

จากตาราง 23 แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ในการทดลองฝึกปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ รองลงมาคือ ใช้สอนวิชาอื่น ๆ เหมือนห้องเรียนปกติ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ทุกโรงเรียนใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อใช้ในการทดลองและปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ 5 ใน 12 โรงเรียนส่งเสริมให้ใช้ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์เท่านั้น

และจากการสังเกตการสอน พบว่า ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ทุกโรงเรียน ใช้เป็นห้องเรียนในการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับประถมศึกษาบางชั้น เพื่อใช้สอนเนื้อหาวิชาและใช้ในการทดลองทางวิทยาศาสตร์ โดยมีครูวิทยาศาสตร์เป็นผู้ดูแลและจัดการเรียนการสอน

ตาราง 24 การใช้ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนการสอน

N=284		
รายการ	ความถี่	ร้อยละ
จัดทำตารางการใช้ให้นักเรียนได้ใช้อย่างทั่วถึง	155	54.6
ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้ใช้ห้องปฏิบัติการมากที่สุด	77	27.1
ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจการใช้ห้องปฏิบัติการโดยการส่งไปฝึกอบรม	34	12.0
จัดหาคู่มือการใช้ห้องปฏิบัติการให้บุคลากรได้ศึกษา	5	1.8
มีการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนจากการใช้ห้องปฏิบัติการเป็นระยะ	5	1.8
จัดทำรายงานการใช้ห้องปฏิบัติการเป็นรายเดือน/ปี	8	2.8

จากตาราง 24 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนเกินครึ่งหนึ่งใช้ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดทำตารางการใช้ให้นักเรียนได้ใช้อย่างทั่วถึง รองลงมาคือ ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้ใช้ห้องปฏิบัติการมากที่สุดและส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจการใช้ห้องปฏิบัติการโดยส่งไปฝึกอบรม ตามลำดับ

ตาราง 25 จุดมุ่งหมายในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

รายการ	ความถี่	N=284 ร้อยละ
เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการสอน	61	21.5
เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนของผู้เรียน	96	33.8
เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการสอนของครู	77	27.1
เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เรียนและผู้ปกครองได้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	36	12.7
เพื่อใช้ในการตัดสินผลการเรียน	14	4.9

จากตาราง 25 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนประมาณ 1 ใน 3 มีจุดมุ่งหมายในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอนของผู้เรียน รองลงมา คือ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการสอนของครู และเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการสอนตามลำดับ

ตาราง 26 วิธีการวัดและประเมินผลในการจัดการเรียนการสอน

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
สัมภาษณ์ ชักถาม	51	18.0
สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน	72	25.4
ตรวจผลงาน	86	30.3
ประเมินจากแฟ้มสะสมงานของนักเรียน	75	26.4

จากตาราง 26 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนประมาณ 3 ใน 10 ใช้วิธีการวัดและประเมินผล โดยการตรวจผลงาน รองลงมาคือ ประเมินจากแฟ้มสะสมงานของนักเรียนและการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนตามลำดับ เพิ่มเติมจากการใช้แบบทดสอบ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ทุกโรงเรียนยังใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบเป็นสำคัญ มี 6 ใน 12 โรงเรียนที่จัดทำโครงการระดับโรงเรียนในการส่งเสริมให้ครูวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน

และจากการสังเกตการสอบพบว่า ครูใช้การซักถามเป็นหลักในการตรวจสอบการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ยังใช้วิธีการตรวจแบบฝึกหัด ตรวจผลงานจากการปฏิบัติ ในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ตาราง 27 การวางแผนในการวัดและประเมินผล

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน	167	58.8
ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยร่วมกำหนดวิธีการและเกณฑ์ในการประเมิน	44	15.5
วางแผนการวัดและประเมินผลร่วมกับครูในโรงเรียน	31	10.9
วางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนร่วมกันในกลุ่มโรงเรียน	34	12.0
ใช้เครื่องมือและเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลของ สปอ./สปจ.	8	2.8

จากตาราง 27 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนเกินครึ่งหนึ่งมีวิธีการวางแผนการสอนโดยการ กำหนดวิธีการวัด และประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมาคือ การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยร่วม กำหนดวิธีการและเกณฑ์ในการประเมิน และวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนร่วมกันในกลุ่มโรงเรียน ตามลำดับ

ตาราง 28 การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรในการนิเทศการเรียนการสอนภายในโรงเรียน

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
ร่วมวางแผนในการนิเทศการเรียนการสอน	57	20.1
ร่วมเป็นคณะกรรมการนิเทศการเรียนการสอน	68	23.9
ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการพัฒนาการเรียนการสอน	92	32.4
ส่งเสริมและให้กำลังใจกันในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	36	12.7
ไม่ได้มีส่วนร่วมในการนิเทศการเรียนการสอน	31	10.9

จากตาราง 28 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนประมาณ 1 ใน 3 ระบุว่า ครูและบุคลากร มีส่วนร่วมในการนิเทศการเรียนการสอนภายในโรงเรียนโดยการร่วมมือและช่วยเหลือกันในการพัฒนาการเรียนการสอน รองลงมาคือ การร่วมเป็นคณะกรรมการนิเทศการเรียนการสอน และร่วมวางแผนในการนิเทศการเรียนการสอน ตามลำดับ

และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า ในการดำเนินงานนิเทศการเรียนการสอนนั้น ทุกโรงเรียนกำหนดเป็นโครงการในแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยมีคณะกรรมการนิเทศเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการโดยให้ผู้ได้รับมอบหมายได้แก่ คณะกรรมการนิเทศซึ่ง ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าสายชั้น เป็นผู้ดำเนินการนิเทศตามระยะเวลาที่กำหนดตลอดปีการศึกษา มีการประเมินผลเมื่อสิ้นปีการศึกษา

ตาราง 29 วิธีการนิเทศการเรียนการสอนภายในโรงเรียน

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
สังเกตการเรียนการสอน	101	35.6
การให้คำปรึกษา	89	31.3
ให้การฝึกอบรม	26	9.2
การประชุมเชิงปฏิบัติการ	57	20.1
การศึกษาดูงาน	11	3.9

จากตาราง 29 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนประมาณ 1 ใน 3 มีวิธีการนิเทศการเรียนการสอนโดยการสังเกตการเรียนการสอน รองลงมาคือ การให้คำปรึกษา และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ตามลำดับ

และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ได้ระบุถึงวิธีการนิเทศภายในโรงเรียนได้สอดคล้องกัน คือ ใช้การสังเกตการสอน การให้คำปรึกษา การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และการพาไปศึกษาดูงาน

2.3 ด้านผลในการดำเนินงาน

ตาราง 30 ผลในการดำเนินพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

N=284		
รายการ	ความถี่	ร้อยละ
สร้างและพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	93	32.7
หลักสูตรสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน	104	36.6
ชุมชนให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตร	38	13.4
ชุมชนให้การสนับสนุนในการเป็นวิทยากรและแหล่งวิทยากร	39	13.7
ไม่ได้ดำเนินการ	10	3.5

จากตาราง 30 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอน 2 ใน 5 ระบุว่าโรงเรียนประสบความสำเร็จในการปฏิรูปหลักสูตร ในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน รองลงมาคือ การสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และชุมชนให้การสนับสนุนในการเป็นวิทยากรและแหล่งวิทยากร ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า 6 ใน 12 โรงเรียน ระบุว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร โดยการร่วมเป็นวิทยากรในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอาชีพ และมีการใช้แหล่งวิทยากรในชุมชนในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้นักเรียนยังมีโอกาสได้เรียนรู้ตามความสนใจ และความต้องการและมีโอกาสได้ปฏิบัติจริงมากขึ้น

ตาราง 31 ผลการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของ
วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

N=284		
รายการ	ความถี่	ร้อยละ
ใช้วิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอน	124	43.7
ใช้สื่อการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติ	55	19.4
ลดการสอนเนื้อหาเน้นการให้วิธีการเรียนรู้แก่ผู้เรียน	27	9.5
ใช้ทรัพยากรในห้องเรียนในการจัดการเรียนการสอน	17	6.0
วัดและประเมินผลตรงตามสภาพจริงของผู้เรียนมากขึ้น	56	17.6
ผลิตสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น	11	3.9

จากตาราง 31 แสดงให้เห็นว่า ประมาณ 2 ใน 5 มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการใช้วิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติ และมีการวัดและประเมินผลตรงตามสภาพจริงของผู้เรียนมากขึ้น ตามลำดับ

และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการต่าง ๆ นั้น ครูผู้สอนได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงในการแสวงหาความรู้มากขึ้น จากสื่อวัสดุที่มีอยู่ ส่วนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนนั้น ครูยังคงมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอน

และจากการสังเกตการสอน พบว่า การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่เปลี่ยนแปลงวิธีสอน ยังคงใช้วิธีสอนแบบที่ใช้การบรรยาย โดยมีครูเป็นศูนย์กลางในการสอน นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนน้อย ส่วนการจัดการเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการต่าง ๆ นั้นพบว่า ครูผู้สอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติจริงในการเรียนรู้มากขึ้น

ตาราง 32 ผลการพัฒนาการเรียนการสอนแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน

N=284		
รายการ	ความถี่	ร้อยละ
มีการจัดทำแผนการสอนครบทุกรายวิชา	30	10.6
ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายขึ้น	66	23.2
นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดงานหรือเลือกการทำงานได้ตามความสนใจ	37	13.0
ใช้คำถามที่ท้าทายให้นักเรียนคิด และปฏิบัติมากขึ้น	11	3.9
ใช้สื่อการสอนในการจัดการเรียนการสอนทุกครั้ง	5	1.8
จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เป็นผู้ปฏิบัติให้มากที่สุด	103	36.3
ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนรู้ และความสามารถของตนเอง	32	11.3

จากตาราง 32 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอน ประมาณ 1 ใน 3 มีการพัฒนาการเรียนการสอน โดยการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เป็นผู้ปฏิบัติให้มากที่สุด รองลงมาคือ ปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายขึ้น และนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดงานหรือเลือกงานได้ตามความสนใจ ตามลำดับ

ตาราง 33 ผลการดำเนินงานปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่มีต่อผู้เรียน

N=284

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน					
	มาก		ปานกลาง		น้อย	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้	52	18.3	198	69.7	34	12.0
เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน						
มีความสามารถทางความคิด วิเคราะห์						
สังเคราะห์ได้อย่างมีเหตุผล	27	9.5	211	74.3	46	16.2
สามารถคิดค้นคว้าและหาทางเลือกใน						
การแก้ปัญหาของตนเองและชุมชนได้	34	12.0	232	81.7	18	6.3
มีทักษะในการทำงาน รู้จักวางแผน						
ปฏิบัติตามแผน และประเมินการ						
ทำงานได้	62	21.8	196	69.0	26	9.2
สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความ						
เป็นประชาธิปไตย	173	60.9	105	37.0	6	2.1
มีทักษะในวิชาชีพสามารถนำไป						
ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	100	35.2	168	59.2	16	5.6
มีสุขภาพกายและจิตที่ดีปราศจากการ						
เสพติดสิ่งเสพติดให้โทษต่าง ๆ	164	57.7	117	41.2	3	1.1
มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักใช้เหตุผลใน						
การเลือกแนวทางดำเนินชีวิต	107	37.7	174	61.3	3	1.1
มีความอดทน เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่						
และรับผิดชอบ	92	32.4	180	63.4	12	4.2

จากตาราง 33 แสดงให้เห็นว่า ผลการดำเนินงานปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน มีผลทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับมาก ในด้านความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ความเป็นประชาธิปไตย และการมีสุขภาพและจิตที่ดีปราศจากการเสพติดให้โทษต่าง ๆ ส่วนในด้านอื่น ๆ นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับ ปานกลาง ได้แก่ ด้านความสามารถในการแสดงความรู้ด้วยตนเองได้ เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความสามารถทางความคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ได้อย่างมีเหตุผล สามารถคิด ค้นคว้า และหาทางเลือกในการแก้ปัญหาของตนเองและชุมชนได้ มีทักษะในการทำงาน รู้จักวางแผนปฏิบัติตามแผน และประเมินการทำงานได้ มีทักษะในวิชาชีพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวัน มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักใช้เหตุผลในการเลือกแนวทางดำเนินชีวิต และมีความอดทน เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และรับผิดชอบ

และจากการสังเกตการสอน พบว่า นักเรียนจะมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการต่างๆ มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติจริงจากสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ส่วนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนนั้น นักเรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูป
หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

ตาราง 34 ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

N=284		
รายการ	ความถี่	ร้อยละ
หลักสูตรที่จัดทำไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	43	15.1
หลักสูตรที่จัดทำไม่สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของ ผู้เรียน	27	9.5
ครูและบุคลากรไม่เข้าใจกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่น	38	13.4
ไม่สามารถที่จะดึงบุคลากรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการ พัฒนาหลักสูตร	28	9.9
ขาดแหล่งวิทยากร/แหล่งงบประมาณที่จะสนับสนุนในการ พัฒนาหลักสูตร	118	41.5
ครูไม่มีเวลาเพียงพอที่จะพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น	30	10.6

จากตาราง 34 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนประมาณ 2 ใน 5 ระบุว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาหลักสูตร คือ ขาดแหล่งวิทยากร/แหล่งงบประมาณที่จะสนับสนุนในการพัฒนาหลักสูตร รองลงมาคือ หลักสูตรที่จัดทำไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ครูและบุคลากรไม่เข้าใจกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ปัญหาที่สำคัญ คือ ครูและบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ โดยเฉพาะการเปิดสอนรายวิชาอาชีพในท้องถิ่น เช่น งานเกษตร และงานช่าง ผู้ปกครองมักไม่เห็นความสำคัญ

ตาราง 35 ปัญหาในการวางแผนการสอน

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
จุดประสงค์ของรายวิชาไม่สอดคล้องกับแนวทางในการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน	68	23.01
ยากต่อการเขียนแผนการสอนที่กำหนดให้จุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมให้นำไปสู่การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียน	95	33.5
ไม่สามารถนำแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนวางแผนสู่การนำไปปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนได้	69	24.3
ไม่มีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการปฏิรูปและกระบวนการเรียนการสอน	52	18.3

จากตาราง 35 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนประมาณ 1 ใน 3 ระบุปัญหาในการวางแผนการสอน คือ ยากต่อการเขียนแผนการสอนที่กำหนดให้จุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมให้นำไปสู่การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียน รองลงมาคือ ไม่สามารถนำแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนวางแผนสู่การนำไปปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน และจุดประสงค์ของรายวิชาไม่สอดคล้องกับแนวทางในการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ตามลำดับ

ตาราง 36 ปัญหาในการจัดทำแผนการสอน

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
ขาดแหล่งเอกสาร ตำรา ในการจัดทำแผนการสอน	56	19.7
ขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดทำแผนการสอน	36	12.7
ผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุน	4	1.4
สอนหลายวิชา ไม่มีเวลาในการจัดทำแผนการสอน	176	62.0
ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอน		

จากตาราง 36 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนประมาณ 2 ใน 3 ระบุปัญหาที่สำคัญในการจัดทำแผนการสอน เนื่องจากสอนหลายวิชา ไม่มีเวลาในการจัดทำแผนการสอน รองลงมาคือ ขาดแหล่งเอกสาร ตำรา ในการจัดทำแผนการสอน และขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดทำแผนการสอน ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร สรุปปัญหาสำคัญในการวางแผนการสอน คือ ครูไม่เห็นความสำคัญของแผนการสอน จึงทำเพื่อส่งไม่ได้ทำเพื่อใช้ และไม่ค่อยจัดทำเนื่องจากไม่มีเวลารับผิดชอบงานมากและสอนหลายวิชา

ตาราง 37 ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริงได้	75	26.4
ท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน	14	4.9
ไม่มีความรู้ในการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย	35	12.3
การขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ สิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ	32	11.3
เลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา และผู้เรียนได้ยาก	29	10.2
ขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดทำเอกสารประกอบการสอน	99	34.9

จากตาราง 37 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนประมาณ 1 ใน 3 ระบุปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดทำเอกสารประกอบการสอน รองลงมาคือ ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริงได้ และไม่มีความรู้ในการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ทันสมัย ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่า 6 ใน 12 โรงเรียน ระบุถึงสาเหตุสำคัญที่ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนได้ เนื่องจากครูผู้สอนไม่เปลี่ยนแปลงวิธีการสอน ยังคงเน้นครูเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน

ตาราง 38 ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
นักเรียนมีจำนวนมากทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง	68	23.9
ไม่มีเวลาวางแผนเนื่องจากสอนหลายวิชา	88	31.0
ขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน	61	21.5
ขาดความรู้และเทคนิควิธีการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	39	13.7
ขาดผู้ให้คำแนะนำที่มีความชำนาญในการจัดการสอน	28	9.9

จากตาราง 38 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนประมาณ 1 ใน 3 ระบุปัญหาสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ เนื่องจากไม่มีเวลาวางแผนเนื่องจากสอนหลายวิชา รองลงมาคือ นักเรียนมีจำนวนมากทำให้ดูแลไม่ทั่วถึงและขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน ตามลำดับ

ตาราง 39 ปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอน

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
ขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อและอุปกรณ์	34	12.0
สื่อและอุปกรณ์ไม่มีคุณภาพ	35	12.3
สื่อและอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อความต้องการ	115	40.5
ขาดงบประมาณในการจัดและผลิตสื่อการเรียนการสอน	100	35.2

จากตาราง 39 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนประมาณ 2 ใน 5 ระบุถึงปัญหาที่สำคัญที่สุดในการใช้สื่อการเรียนการสอน คือ สื่อและอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อความต้องการ รองลงมาคือ ขาดงบประมาณในการจัดหา และผลิตสื่อการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์ไม่มีคุณภาพ ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า ปัญหาสำคัญในการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดการเรียนการสอน คือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน และครูขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ทันสมัย

ตาราง 40 ปัญหาในการใช้ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ

N=284		
รายการ	ความถี่	ร้อยละ
ห้องปฏิบัติการมีอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน	168	59.2
ไม่มีการจัดทำตารางการใช้	13	4.6
นักเรียนไม่เข้าใจวิธีใช้ทำให้อุปกรณ์เสียหาย	19	6.7
ไม่มีความรู้ และขาดทักษะในการใช้อุปกรณ์	84	29.6

จากตาราง 40 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนประมาณ 3 ใน 5 ระบุปัญหาที่สำคัญที่สุดในการใช้ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ คือ ห้องปฏิบัติการมีอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน รองลงมา คือ ไม่มีความรู้ และขาดทักษะในการใช้อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการต่าง ๆ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า ปัญหาในการใช้ห้องปฏิบัติการคือ ห้องปฏิบัติการมีอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และครูไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการต่าง ๆ

ตาราง 41 ปัญหาในการวัดและประเมินผล

รายการ	N=284	
	ความถี่	ร้อยละ
เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินไม่สามารถวัดตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้	57	20.1
ขาดเกณฑ์ที่เหมาะสมในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	39	13.7
ไม่มีเวลาเพียงพอในการสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผล	54	19.0
นักเรียนมีจำนวนมาก ไม่สามารถใช้การประเมินตามสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนได้	63	22.2
ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการวัดและการสร้างเครื่องมือ	71	25.0

จากตาราง 41 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนประมาณ 1 ใน 4 ระบุปัญหาสำคัญในการวัดและประเมินผลคือ ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการวัด และการสร้างเครื่องมือ รองลงมาคือ นักเรียนมีจำนวนมาก ไม่สามารถใช้การประเมินตามสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนได้ เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลไม่สามารถวัดตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ และไม่มีเวลาเพียงพอในการสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผล ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า ปัญหาสำคัญในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียน คือ ครูผู้สอนยังไม่เข้าใจวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียน และยังคงใช้ข้อทดสอบเป็นหลักในการวัดและประเมินผล

ตาราง 42 ปัญหาในการนิเทศการเรียนการสอนภายในโรงเรียน

N=284		
รายการ	ความถี่	ร้อยละ
ไม่ได้รับการสนับสนุนเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจจากผู้บริหาร	60	21.1
ไม่ได้ใช้ผลการนิเทศให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอน	80	28.2
ผู้นิเทศขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน	31	10.9
บุคลากรไม่ให้ความสำคัญต่อการนิเทศการเรียนการสอน	84	29.6
ผู้นิเทศไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ถูกนิเทศ	29	10.2

จากตาราง 42 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนประมาณ 3 ใน 10 ระบุปัญหาที่สำคัญที่สุดใน การนิเทศการเรียนการสอนภายในโรงเรียน คือ บุคลากรไม่ให้ความสำคัญต่อการนิเทศการเรียน การสอน รองลงมาคือ ไม่ได้ใช้ผลการนิเทศให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนและไม่ ได้รับการสนับสนุนเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจจากผู้บริหาร ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ได้ระบุถึงปัญหาสำคัญในการนิเทศคือ ผู้บริหารไม่มีเวลาใน การนิเทศการเรียนการสอน ขาดการยอมรับและไม่ให้ความสำคัญในการนิเทศ เนื่องจากครูผู้สอน ส่วนใหญ่ยังมีความคิดว่า การนิเทศคือ การไปจับผิดทำให้กลัวการถูกนิเทศ และไม่มีผลการนำผล ของการนิเทศมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอน